

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	8	Kor
Félévre	4	
Negyedévre	2	

Hirdetések díjszabása szerint.

PÜNKÖSDI GONDOLATOK.

A pünkösdi ünnepe a tűz és erő gondolata. Van tűz, mely éget, perzsel, pusztít; van erő, mely rombol, dönt s halált osztogat. Van tűz a politikában, mely kiégeti a hazafias érzést, van erő, mely elrabolja a jogokat. Van tűz a sajtóban, irodalomban, mely kiégeti a fiatalság viágait, leperzseli az idealizmus szárnyait, van erő, mely kiszívja a csontvelőt, összedönti a családi szentélyt s hazugságával megingatja a lélek legszentebb kincsét, a hitet.

Nem ilyen tűznek és erőnek ünnepe a pünkösdi.

A tűzé, mely nemes tettekre hevít, az erőé, mely hitvallókat nevel. Kelemen Samunak is van tűze, de nem pünkösdi, Váradinak is van tűze, de nem abból a pünkösdi tűzes nyelvekből származik. A „Világ“-nak is van tűze s vele

még számtalan sajtóterméknek, de ez a tűz mintha kékes lánggal égne és szaga is van. Van ereje a Népszavának is, de olyan, mint az ár, mely gátat tör és ellepí a zöldelő vetéseket. Zichy, Majláth, Apponyi, Molnár, Barkóczy stb. hordozzák a pünkösdi tüzet és erőt lelkükben, a kongregációk szíve nyújtja az ifjúságnak az idealizmus tüzet s a küzdelem erős erejét. Csak minél több lélek szívja be ez erőt s raktározza be a pünkösdi tüzet, ezért sóhajtok: Jöjj el Szentlélek Isten.

Most a honatyáknak s a sajtónak nincs más dolga — hisz boldog az ország és gazdag! —, mint a kongregációk támadása. Annyi tudatlanságot s együgyűséget egy kérdés körül sem észlelhetünk, mint a kongregáció körül. Pedig a dolog mily egyszerű és világos! Az ifjúságot pusztítja a romlottság, az általános óhaj: meg kell menteni a hazának. Az ifjúságmentésben az egyedüli hathatós eszköz a kongregáció. Ilyen eszköze nincs a szá-

badkőművességnek, aztán meg kath. intézmény, tehát támadni kell. Ki van adva a jelszó az egész vonalon. A túlóldalon is van ifjúságmentés: a Galilei kör s híres egyetemi professzorok receptjei az ifjúság számára: „ha tiszta akarsz lenni, feküdj a pocsoljába“.

Ami zászlónk fehér, magyar korona és Mária van rajta. Csak erős kezek tartsák s tüzes lelkek tömörüljenek köré. Veni Sancte Spiritus!

A NAGYVILÁGBÓL.

Küzdelmek a belga iskolajavaslat körül.

A kormány új iskolajavaslatára ellen a szociáldemokraták és liberálisok erős küzdelmet folytattak. Ez a javaslat különben csak az iskolák nagyobb állami subvencionálásáról szól. Hogy tehát megértsük, miért van ellene ez a nagy küzdelem, rövidesen át kell tekintenünk az egész belga népoktatást.

TÁRCA.

I:evél a diákokhoz.

Írta: **Ádám Éva.**

Kedves kis Barátaim!

Idé ragyog a májusi nap a papíromra, melyen írok. Az jut eszembe róla, hogy valamikor, nem is olyan régen, nekem is voltak diák ideáljaim. Egy-egy kopott rövid kabát feltűnése, egy-egy ferdére taposott cipő sarok kopogása, egy tintás, ceruzás, felig mosott kéz, egy pufók kis kövér, vagy „érdekesen“ sápadt arc, ahogy mi nevezünk akkor: betöltötte azt az egész kicsi világot, amely eszmekörünkbe befért.

Soha se voltatok és soha se lesztok ti többé olyan misztikusan nagyok, mint egy-egy kislány képzeletében.

Halványul már a májusi nap ténye, és nekem úgy tetszik, mintha az alkonyban egyre

meszebb tünnetek kicsi kis lovagok, gyermek álmok, képzelt szenvedések nagy-nagy hősei, akiket úgy eltörpít az élet később, a mikor elmúlik a kőd a gyermekszemekből és tiszta lesz a látás, követelő lesz a lélek az emberi értékek osztályozásánál.

Hová lesz a májusi meleg fény, mely körülengett titeket egykor? Hová lesz a fehérség, mely emlékeiteket kísérte a lelkünkben? Hová lesz a melódia, mely nevetek említésére belezengett a gyermeki lelkünkbe?

Miért jön el egyszer a nap, mikor a lélek megéri a látásra és a benső reflektor fénye mellett meglátjuk a mint szürkén, fáradtan botorkáltak az életen át.

Rövid néhány év alatt átdolgozzátok a testetek és lelketek minden energiáját roncsosá. Nem marad annyi lendülete se a lelketeknek, a mivel saját hiteteket megtartátok az életben. Annyi se! Nehogy másnak tudnátok átadni az Istentől adott fényből, erőből, melegségből. Pedig azt a meleget, melyet Isten adott, minden léleknek ki kell sugározni, azt a fényt rá kell bintenie az élet sötétségeire, azt az erőt bele

kell fektetnie a pangó energiába és ti gyermekálmok nagy vitézei, hős lovagjai, olyan kevesen lesztok majd képesek erre!

Egyszer valahol, magatok sem tudjátok hol, — vagy tudjátok hol és mikor? — elvesztitek az utat, mely a tisztultabb világnézetekhez vezet. Valahol egyszer felreleptek és nem lesz többé erőtök soha visszatérni. Arra az egyetlen, első lépésre kellett volna nagyon vigyáznatok.

Nyolc esztendő küzdelmének véget vet egyetlen nap: az érettségi napja. Így hisztitek. Hogy azután jön az igazi harc az élettel, azt ti nem hisztitek el senkinek! Úgy érzték, hogy minden, ami ezután jön, amit a hivatalosan nyert önnállósággal intéztek, az gyönyörű lesz.

Hát én megmondom nektek, hol, mikor vétitek el azt az egyetlen lépést, mely azontul igen gyakran csak egy irányban: a zülles felé vezet.

Nektek most a „puskázás“ fontos gondjai közt is igen, fontos dolog az, hogy mifele daridóval köszöntsetek be a sokat ígérő, ragyogó világra! Meg van az „új fekete“. Édes apátok, édes anyátok csináltatta az érettségire.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnevnek örvendő és legrégebbi egyházi szerek, ruhák, zászlok stb. gyára.“

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Belgiumban a családapáknak, illetőleg tehát a községeknek az iniciatíváján épül az iskola és nincs állami iskolamonopólium. A tanítás szabadságát, éppen úgy mint a sajtószabadságot, vagy a szabad vallásgyakorlatot az alkotmány biztosítja. Az 1878.—1884.-iki liberális kormány merte a hitvallás nélküli kötelező állami iskolát a belga népre reáoktrojálni, de megbukott ezen merényletével a belga katolikusok nagy ellenállására. Erre ezek maguk alkottak egy törvényt, melyet 1884.-ben promulgáltak, s amely a belga községi autonómia tradicionális álláspontján épült fel a modern iskolai követelmények tekintetében. A községek a király útján felmenthették magukat a nyilvános iskolaalapítás és iskolatartás kötelezettségétől, ha volt már megfelelő magániskolájuk. Sőt felhatalmazást kaptak, hogy ilyen magániskolákat „adoptáljanak”, vagyis községi pénzzel támogathassanak, s joguk volt elemi iskolákat vezetni, az osztályok számát, s egyszóval az egész iskolai organizációt megszabni. A vallás tanítást kötelező tanításhoz a tanítók között a tanítók köze, de emellett általában a szülőknek maradt mindig fenntartva a joguk, hogy saját gyermekeiket a vallás tanításától a tanításától dispensálhassák, az állami tanítóképzőkhöz, amelyek mellett az állam belátása szerint magántanítóképzőket is támogathatott.

Az iskolatörvénynek egy változtatása, illetőleg kiterjesztése 1895.-ben behozta a kötelező vallásoktatást az összes községek fölött tartott és támogatott (communales et adoptées) iskolákba, míg a magániskolák továbbra is megtartották előbbi jellegüket, s a szülőknek itt továbbra is joguk maradt, hogy gyermekeiket belátásuk szerint dispensálhassák a vallásoktatás alól. De emellett a belga közoktatás rendezésének egyik legsajátosabb szabálya az, hogy az egész iskolai oktatásnak neutrálnak (!) kell lennie, míhelt az osztályban csak egy fiú akad, aki a vallásoktatásban nem vesz részt. Az „Univér” kimutatása szerint az 1907. év végén a következő állapotok voltak a belga községi népisiskolákban: 6337

osztályban az összes 312009 tanuló vett részt a vallásoktatásban; 3185 osztályban az összes 136582 gyermekből 23069 vett dispensálva a vallásoktatás alól; ez a 23069 tanuló tehát megakasztotta azt, hogy a sokkalta nagyszámú osztálytársai nem részesülhettek a többi tantárgyak keretén belül katolikus szellemű oktatásban. Ezenkívül volt 1662 osztály 60827 tanulóval minden vallásoktatás nélkül. Az 1908. év végén volt Belgiumban 4629 községi népisiskola, amelyet 514,838 gyermek látogatott: ezekből 429608 részt vett a vallásoktatásban, 23422 dispensálva volt és 61808 vallás nélküli oktatásban részesült. Az 1515 adoptált iskolába járt 225489 gyermek, amelyek közül csak 59 vett dispensálva a vallásoktatás alól, az 1211 szabad (de az államtól subvencionált) iskolában volt 174303 gyermek és csak 10 volt fölmentve a vallásoktatás alól.

Természetesen ezen magániskoláknak nagy része kifejezetten katolikus és a szerzeteknek a kezén van. Már most könnyen megérthetjük, hogy miért volt a szocialdemokratáknak és a liberálisoknak ez a nagy ellenállása a népisiskolák nagyobb állami subvencionálásának a törvényjavaslata ellen. Sajátos, hogy azelőtt a javaslat ellenzői a saját magániskoláik számára kívántak ugyanezt a nagyobb és méltányosabb állami támogatást, amelynek törvényjavaslata ellen most oly elkéseredett és heves harcot folytattak. Ez mindenesetre jellemzi őket, de nemcsak Belgiumban, hanem nálunk is, s mindenütt a világon.

INNEN-ONNAN.

Szemelvények. Apponyi beszélt nagy hatással és hitvalló módon:

— Halát adok Istennek, — szölt — hogy ifjú koromban magam is résztvehettem az erkölcsi életnek azokban a tanításaiban, melyekkel a kongregációk szolgálnak s óhajtom, hogy gyermekeim is részt vehessenek . . .

hanem a tisztasághoz. Ne a dorbézoláshoz, hanem az adakozáshoz. Rendezetek egy kis ünnepeket, hasonlót az önképzőkörök kedves ünnepeivel, el fog oda menni a közönség! — vagy ne rendezetek semmit, hanem adjátok össze azt a pénzt, a minek árán el akarjátok veszíteni a józan eszeteket. Adjátok össze és tegyetek egy alapítványt saját emléteketre, hogy áldja meg a neveteket, az 1911. évi érettségizőket, egy únatok következő szegény tanuló, akinek talán lehulló könnyeit törli le majd a ti emléteket.

Kedves kicsi barátaim, mind nem ér az semmit, mikor verszegény kis lányok ideáljai vagytok. Emberidealokká legyetek, akik mindig csak emelkedni fogtok lelkiileg az életben.

A kiknek emléke nem tűnik el, mint az alkonyba vesző májusi napfény. A kiknek megbecsüléséhez, értékeléséhez nem egy ködös látású álmodozó gyermeklány szeme kell, hanem az öntudatos nő ragyogó hite, bizodalma a férfiember nemes erejében, életfenntartó hivatásában.

Igazán: Látjátok végkép lement a májusi nap. Este van. És én tudom azt, hogy a lélekre is leszál olykor a sötétség, ha föl nem gyújtjuk neki a tisztaság fátylóját.

Üdvözöllek érettségiző magyar diákok!

Most jön a „Pesti Napló” sora:

„Ez Apponyi álláspontja. A sötétség harcot üzen a tudományos fejlődésnek, a gondolat szabadságának, a vallási békének s a függetlenségi párt egyik vezére tömjénfüstöt szór hozzá. Sajnálattal és lehangoltan nézzük egy kiváló embernek ezt a megtévelyedését, amely azonban csak az ő értékét szállítja alá a nemzet ítéletében. A nemzet maga tovább fog fejlődni.”

A kultuszvita. Sok szó, sok tinta ömlik és foly szerteszéjjel az öblös tintatartókból és még öblösebb nagy szájakból az országgyűlési kultuszvita alkalmából.

Bírálni mindenki szeret, még az is, aki nem ért hozzá a tárgyhoz, mely szőnyegen forog, de mert katolikus ügyekről is van szó, hát agyon kell ütni mindent és mindenkit, aki nem úgy gondolkozik, mint a Galileai körben szokásos.

Elővontatták a régi rozsdás ágyúkat és a megszokott vakmerőséggel lövöldöztek a sötét reakció rémes várára, mely tulajdonképpen csak az ő élénk képzeletükben van meg.

Igen természetes, hogy a tapsvihart provokáló gr. Zichy János korszakot alkotó programbeszédét szeretnek mindenkifelett a tintaóceánban feketére festve elsüllyeszteni. Csakhogy azt nem lehet ám oly könnyedén megtenni. Azok az eszmék, melyek a beszédben le vannak rakva, fényt árasztanak maguk körül és elő fogják segíteni a katolicizmus diadalát.

„Kultúránk legyen magyar és keresztény!” Ez csak olyan sarkigazság, mint az a másik, hogy a pozitív híre alapított világnézet az, melyen Magyarország 1000 év óta áll.

Hasztalan itt az a nagy kiabálás, hogy hát a kultúrának nincs vallása és hogy nem anyakönyv szerint kereszteljük el a kultúrát. Tudjuk mi azt igen jól, de azt sem tagadhatja senki fia, hogy a modern kultúra a keresztény vallás emlőin nevelkedett fel és ezért keresztény és nem pogány. Nincs vallása, de azért hány elvetemedett lélek támad a kultúra nevében a vallásnak még az iskolák megszentelt csarnokaiban is és hogy üvöltik manapság a kulturbestiek: „Nem kell vallás, csak tudomány!” Nekünk kell mindakettő és nem fogjuk engedni a hazátlan bitangoknak Magyarország elpusztítását. Az erkölcsi nihilizmus felé elindult úton „Ne tovább!”-ot kiáltunk az egész recipiált világ különceinek.

Még az sem tartóztathat vissza bennünket, hogy ez ultramontanizmus és klerikalizmus. Hadd kiabáljanak, az nem teszen semmi kárt. Még Tisza Pista geszti földesúr elfogultsága sem ront itt semmit, akiről pedig feltételeztük, hogy tud annyit görögül és átérti, mit tesz a szó: „katolicizmus.” És ha tudja, miért akarja osztályozni és jelszóval: „liberális” és „klerikalizmus” katolicizmus? Az egyetemlegesség csak egy lehet. „Vana sine viribus ira.”

A legújabb püspökjelölt. A tiszántúli ref. egyházkerület Debrecenben közgyűlést tartván, szinte megegyezett és megállapodott, hogy kit választson püspökké. A kijelölt személy e diszes állásra nem más, mint Baltazár Dezső dr., hajduböszörményi esperes lelkész, aki egyébként a katolikusok ellen eddig kifejtett agitatorius működéséért eléggé ismeretes. A szekularizációs mozgalomnak ő volt úgyszólván a megindítója s eleddig a leghangosabb trombitása s kétségtelen, hogy elkövetkezendő vezéri tisztében a megkezdett nótát végig fogja harsonázni. E kü-

Talán hitelbe, hiszen nehéz az élet és ti kétségbe esnétek, ha nem azzal az ostoba hittel lépnétek be az életbe, hogy az érettségre okvetlenül „új fekete” kell, még akkor is, ha otthon eladják az egyik kis tehénket, azt, amelyiket úgy szerettek.

A fekete ruha mellé, egyebet is kívántatok. Számtalan levélben megirtátok, hogy akkorra meg akkorra ennyi meg ennyi korona itt legyen! Kell az érettségi majálisra vagy júniálisra.

Megjön a pénz, mert titeket kis barátaim megölné a szegény, ha meg nem jönne!

És ti mit csináltok a kapott pénzzel? Megisszátok. Tegnap még tilos volt, ma már szabad.

A bor és sör mámorra visz bele az életbe. Hová hajtja a győző fejeteket ez a mámor, arra megfelelnek a kórházak. Józan ésszel várni se lehet más életutat, ha egyszer annak irányítója, az alkohol volt.

Látjátok, kicsi barátaim, én azt akartam, hogy hivatalos szervezéssel léptesselek akcióba az alkohol ellen.

Meg van kötve a szavam, hát csak annyit mondok, hogy nem lehetett.

De társadalmi uton megkereslek titeket érettségiző magyar diákok, szerte a hazában. Kérlek én valamire. Finoman, szépen kérlek. Ne rendezetek ti júniálist se itt, se ott, sehol. Ne a mámorhoz kössétek a nevetek emlékét,

lönös tehetségének érvényesüléséhez meg van már a szervezett orchestrum: a páholyok, a Galilei- és Martinovits-körök sápadt gyerkőcei s a napilapoknak egész sokasága.

Ezzel szemben a katolicizmus még mindig várakozó állásponton van. Nem hatja át ezt a maga egész tömegében a harci készülődés mozgalmassága. Vezértelenül és vezetés nélkül ingadozik, mintegy kiszolgáltatva védtelenül ezerfele csabító megtévesztésnek. Baltazar püspök-jelöltsége intő példa lehetne, hogy a mozdulatlan katolicizmust eleven eleterő hassa át s jogai megvédésére alkudni nem tudó elszántság.

Amiről nem szabad megfeledkezni. Az Erd. Róm. Kath. Tanítóegyesületek Szövetségének elnöksége tartalmaz másort szokott összeállítani évi közgyűlésére, amelynek keretében nagyon sok üdvös gondolat vetődik felszínre a magyar kath. tanügy előbbrevitele és fejlesztése érdekében. Semmi kétség, hogy az idei (júl. 11.) gyűlés is értékes eredményeket fog produkálni. Egy program-pontot szeretnénk magunk is a közgyűlés tárgysorozatába belecsempeszni. Látszatra elég jelentéktelen, lényegileg azonban mindennél fontosabb.

Tudvalevő dolog, hogy a szabadgondolkodók a kath. egyházzal ellentétbe akarják állítani a magyar tanfőságot is, s ennek a törekvésnek itt ott már szomorú jelenségei mutatkoznak. A napilapok hasábjain egyre gyakrabban jelennek meg tanítók tollából harca hívó szövegek, de ezt a harcot nem mellettünk, hanem ellenünk hirdetik. Épen jókor jön tehát a csik-somlyói tanítógyűlés alkalma, hogy megfeleljen a sok illetlen provokációnak, hogy visszautasítsa a katolicizmus elleni támadásokat, egyben pedig tüntető hitvallást tegyen arról, hogy lélekben, bensőleg ragaszkodik hitéhez, amelynek a védelmére tömött sorokban egyesül.

A program-pont tehát ez: Támadások a hitvallásos iskola ellen, a hitv. iskola fennállásának szükség. Állásfoglalás.

Derék tanítóink közül bizonyára akadni fog, aki a témáról, akár egy ehhez hasonlóról az előadói tisztet szíves lesz elvállalni.

Szerkesztői üzenetek. Aki figyelemmel olvassa az újságokat és merlegelni szokta az egyes rovatok tartalmát, könnyen rájöhetett már arra a fölfedezésre, hogy a legújabb időben egy rovat indult különös fejlődésnek: a szerkesztői üzenetek rovata. Vannak ugyanis olyan újság-olvasók, akik a leghatulsó lapon kezdik az újság olvasását és mohó étvágyal fogyasztják az apró hírdetések közé rejtett pikantiert. Természetes, hogy mire előrehaladtak az újság közepeig, már elfogyott minden érdeklődésük, s az első lapokon fejtegetett nehéz kérdések fölött érzéketlenül siklanak tova.

Ezt az állapotot a többiekkel egyetemben a Pesti Hírlapok úgy használják ki, hogy a szerkesztői üzenetek rovataiba viszik át azon kérdések tárgyalását is, amelyek egyébként a lap élen szoktak előfordulni. Ha például neki kell rontani a klerikális nevelésnek, mindjárt kéznél van egy középiskolát végzett ifjú, aki levelet ír a szerkesztőnek, amelyben lelki életének sivárságáért, a végtelen életunalomért, gondolkodásának sötét pesszimizmusáért az iskolát teszi felelőssé.

A jó lelkű és széles látókörű szerkesztő ilyenkor nyájas szavakkal vigasztalja a kétségbeesettet, egyuttal igazat adván neki abbar, hogy a mai iskolai rendszer csakugyan a külsőségekre, a dresszúrára, az üres alakoskodásra fekteti a fősúlyt s üresen hagyja a lelket ahelyett, hogy gazdag tartalommal látná el.

Igy van ez más kérdésekkel is.

A szerkesztői üzenetek rovatának ez az irodalmi magaslatra való rangemelése mindenestre annak az elevenességnek a bizonyossága, amellyel a katolicizmus fanatikus ellenségei minden talpalatnyi tért fel szoktak használni, hogy a szabadgondolkodás néprontó tanításait belopják minden rangú és rendű olvasó szívébe.

MEG VAN!

KIBUJT A — LÓLÁB.

I.

Természeti törvény, hogy semmi seru tagadja meg magát. Jól is van ez így, mert mindenkoron szeretjük, ha a farsangi szép maszkot minden rendű és rangú lény lerakja.

Sajátos játéka a véletlennek, hogy a Nép Barátja (az „Országos Központi Hitelszövetkezet”, a „Magyar Gazdaszövetség” és az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” nap-tára) is ingyen kiosztásra került a szövetkezeti tagok között, melyben — már ezért senkinek se tessék neheztelni — akarva, nem akarva, ilyen farsangi maszkot kell látnunk, mit a szabadkőművesség rázott le magáról.

Furcsa biz ez, de így van! Mi rég sejtettük, lévén olyan sajátos „búze” (székelyesen ejtve) a szövetkezeteknek, hogy a többi között ez is szabadkőműves kezekben van. És — fájdalom — nem esládottunk! A Nép Barátja naptár magával hozta a kibujt lólabát. Csak az a szomorú, hogy ilyen pörén jelent meg, hogy rajta takaróul még patkó sincs, annyira leplezetlen szemérmetlen játékával.

De lássuk az ördögi fercmunkát, milyen „irodalmi” szennyet nyújt dédelgetett kisembereinek?

Álljunk meg, kedves olvasóm, egy pillanatra a címképnél. Látunk ott különféle eszméjelzőket a gazdaság (kasza, villa), kézműipar (kalapács, üllő), szorgalom (méhkas) érzéketlenségére, s testvéri jobbot a szövetkezés magasztos eszméjére. Nem tolul-e itt önként előtérbe a kérdés: hol maradt ennek a fenséges egységnek koronája: a keresztl?

Ha nem a keresztnak, mi másnak árnyékában akarhat, vagy tudhat megpihenni munkában kifáradt, agyoncsigázott verejtékes arcú magyar népünk? Találhat-e lelkére gyógyít másban, mint a keresztnak? És a keresztl, ott a cimlapon, sérthetne-e bárkit is vallási meggyőződésében? Amikor a keresztl — és ezt bizony mondom — a szövetkezeti tagok legkevesebb háromnegyed részének a lelkéhez szólana. Mert tudjuk meg, hogy a szövetkezeti tagok túlnyomó többségét — elsősorban a vidéki vezető elemet — a katolikusok szolgáltatták. Persze, nálunk katolikusoknál a keresztl már fölösleges. Legalább így vélte ezt — a többi között — a naptárszerkesztő-bizottság. Vajon? Hiszed ezt, nyájas olvasó? Nem lehetett itt még árnyeka sem a jóhiszeműségnek. A k a r v a, t u d a t o s a n, e l l e n s z e n v ö l h a g y t á k e l a k e r e s z t e t, a m i n t h o g y e k k é n t t ö r t é n t a z s i d ó k r e n d e z t e k e r e s z t r o m b o l á s i s e g y p á r é v v e l e z e l t t a p e s t i e g y e t e m e n. A k e r e s z t v e s z e d e l m e s s z i m b o l u m a z s i d ó k á l t a l k o n z e r v á l t s z a b a d k ő m ű v e s e k e l ő t t, t e h á t p u s z t i t a n i k e l l! K i k e l l ö l n i m i n d e n ű n n e n. I g y a n é p l e k é b ő l i s. L e g k i v á l t i n n e n!

Ennek a kétes értékű „szellemi” torzszüleménynek „Beköszöntő”-jéből tüzetesebben megtudhatjuk, hogy az egész „Magyarország kisem-

bereinek” szól (lám, jól tudják a szabadkőműves korifeusok, hogy a talajban hol kell ásni az alapot!), „akik gazdasági egyesületekbe, gazdasági körökbe, főleg pedig szövetkezetekbe vannak szervezve és tömörülve”. Most már aztán nem kétkelhetünk abban — lévén Magyarország agrár állam s így hazánk jelentékeny többsége a földművelő nép —, hogy ez a kalendáriumba burkolt mételey gerincében támadja meg nemzettestünket s majdani hatását illetőleg, belátatlanul veszélyt rejt méhében.

Ezzel el is értünk tulajdonképeni tárgyunkhoz: „Miért jár az ember kétlábon?” c. közleményhez (75. oldal.) Hol is egy bizonyos By. úr, (aki nagy vakmerősége dacára sem volt elég erős sokra hivatott cikke után teljes nevét odabiggyeszteni), nagy képpel konstatálja, hogy „a n u l m á n y a i (oh, szegény tanulmányok!) őt arról győzték meg, hogy az ő s k o r k e z d e t é n a z e m b e r e k n é g y k é z t á b j á r t a k” s társadalmukat e kérdés foglalkoztatta: „Mit csináljak én azzal a négy oszloppal, amelyek belőlem kinőttek?” Csak természetes tehát (már nem is a mi. hanem By. úr szempontjából „természetes”), hogy e fontos kérdés eldöntésénél az ősemberiség akadémia hiányában ő s m a m u t h o t v e t t m i n t a k é p ű l, a m i é p p e n n e m m e g v e t e n d ő, a v a g y t a l á n d i e s t e l e n e l j á r á s v o l t, m i v e l h o g y a z ő s e m b e r a k k o r „még nem tudhatta, hogy ő-e az ember s a m a m u t h e a z á l l a t, v a g y p e d i g a m a m u t h e a z e m b e r s ő a z á l l a t”? „A négykézláb járás — szót tovább a jeles „tanulmány” — mint csendes haladási mód, szelíd és csendes kedélyű ő s p a i n k t e t s z é s é t m e g n y e r t e.” (By úrnak, hogy igazat adjak, „ősapja” ha nem is mamuth, de legalább is majom lehetett; — nekem azonban, minden jobb érzés nevében, tiltakoznom kell a gyanúsítás ellen.) Ezután — enyhén szólva — egy buta, a hétköznapi papirkosarába illő történet-féle következik, melyben valami Uff úr, mint ősember, aki „bátran Klei-nak adhatta volna ki magát” (igy a szerző), a minden morális alapot is nélkülöző úgynevezett történet végén, pusztán csalafintaságból — miután előbb feleségét elhagyta, kedvesével együtt, — megkezdte a kétlábon járást . . .

(Vége köv.)

BÉRMAUT.

Kidétől—Páncélcsehig.

Kajántöröl május 18-án d. u. 3 órakor indult el a főpásztor és d. u. 5^{1/2} órakor Kidére érkezett előkelő közönség kíséretében. A plébánia felé térő utcán volt felállítva az impozáns díszkapu, ahol a kidei nép apraja-nagyja várta, az iskolás gyerekek és a kidei tűzoltóság sorfalat állottak. A kapunál Fülöp Mózes unitárius lelkész üdvözölt, majd három fehérruhás leányka szép virágcsokrot nyújtott át. Kegyelmes Püspök úr megköszönte a szíves fogadtatást és a nép éljenzései között a plébániára hajtatott, ahol a parochia udvarán a paplak előtt Ferenczy Lajos főgondnok meleg szavakkal üdvözölte és a kegyelmes úr nagy szeretettel és örömmel válaszolt és belépett a gyönyörű szép paplakba.

A templom ajtajánál Olasz András plébános fogadta.

A főpásztornak láthatólag jól esett az üdvözlés és igen nagy atyai szeretettel válaszolt a plébános szavaira, örül, hogy nem kívánczik elmenni, Isten áldását kéri munkálkodására,

hosszú életet és egészséget kíván a lelkésznek és belep a templomba.

A szokásos szertartások megkezdődtek, a gyóntatás, majd a vacsora. Vacsora alatt egyszer csak halk ének űti meg fülünket. Soós Arpad, a kidei állami el. iskola munkás, agilis, figyelmes, kedves tanítója a kidei dalárdát vezette a plébánia udvarára és szép énekekkel lepte meg a kegyelmes urat.

Május 19-én a reggeli órákban a plébánia udvara és a templom megtelt a vidékről összerereglett kath. közönséggel. Az elrejtett Kiden fővárosi mozgalom volt.

Ott voltak br. Bornemisza József egész családjával és édes anyjával, gróf Kun Károly, Bornemisza sógora, Ferenczy Lajos főgondnok egész családjával. A páncélesei előkelő közönség és küldöttség, Kolozsborsa úri közönsége, a kolozsborsai gr. kath. lelkészek, stb. stb.

Kiden bérmlőközt 72. A gyónók száma volt kb. 130.

Bérmlés után a gyerekek vizsgálja volt a szokásos naivitással és kedvességgel, mellyel a kegyelmes főpásztor leginkább elbűvöli a közönséget. Kegyelmes főpásztor ígéretet vett ki a gyerekektől, hogy husz éves korukig se nem szivaroznak, se nem isznak szeszes italt. A gyerekek felemelték kezüket és ígérték.

Ezután jöttek a tisztelgések a plébánia kertjében, melyek Kiden nagy jelentőséggel bírtak és talán legfényesebb pontját tették a kegyelmes úr kidei tartózkodásának.

A nép tologva gyűlt össze a nagy díofa körül.

Első helyen a kath. egyháztanács jött a plébános és főgondnok vezetésével. Második helyen tisztelgett a páncélesei kath. hívek küldöttsége Dr. Miklóssy József vezetése alatt, kik kérték, hogy a kegyelmes úr látogassa meg Páncélesehet és a templomépítésben legyen segítségünkre. A kegyelmes úr megígérte. Harmadik helyen tisztelgett a borsai gr. kath. lelkészek. Negyedik helyen tisztelgett Fülöp Mózes unitárius lelkész az egyháztanáccsal. Most következett a kidei ref. egyháztanács Székely Miklós ref. lelkész vezetésével. Ez volt a tisztelgések legérdekesebb pontja. Elsápadva, piano halk hangon kezdi nagy számitással összeállított beszédét.

Nagyméltóságú Gróf Püspök Úr!

Virágos kertben születtem, virágok közt nőttem fel, szeretem a virágokat. Édes apám a különböző virágokhoz különféle munkásokat állított. Ezek a munkások mindegyike jobban szerette saját virágát, mint a másét. A másét szerette volna kiirtani. Mikor ezt édes apám megtudta, összehívatta a munkásokat és azt mondta nekik, hogy minden virágnak élnie kell, mert ha egyik vagy másik kipusztítatik, nem lesz szép a virágos kert. A munkások belátták, hogy igaza van a kertésznek és nyugodtan művelte mindenki a maga virágát.

Az Isten is, a nagy kertész, különféle virágokat ültetett kertjébe: a különféle felekezeteket, melyeknek külön munkásokat állított. Mindenik jobban szereti a maga virágát, ennél fogva azt védi, de nem volna helyes, ha a másíknak virágjai kipusztítanánk, mert csak így szép az Isten kertje. Végül élteti a püspököt.

A kegyelmes úr nagyfontosságú választ adott:

Kedves Tiszteltes Úr! Mivel saját életéből vette a beszéd tárgyát, én is a saját életemből fogok egyetmást elmondani.

Azt tapasztaltam, hogy míg az ember fiatal, nagyon heves és nehezen tűri meg, hogy valaki az ő meggyőződésével ellenkezőt állítson. De

minél inkább öregedik, annál inkább belátja, hogy mások meggyőződését is tiszteletben kell tartani és engedni, hogy saját meggyőződése szerint eljen.

Továbbá azt is tapasztaltam, hogy az életben sokkal jobb és okosabb dolog, ha az ember a saját hibáit igyekszik kutatni és megjavítani, mint folyton mások hibája miatt panaszkodni. Mert mindig hatalmunkban áll, hogy saját magunkat megjobbítsuk, de az ritkán sikerül, hogy másokat megjobbítsunk, az nem mindig áll hatalmunkban. Ha így teszünk, akkor legalább annyit elérünk, hogy elmondhatjuk magunkról: egy tökéletlen emberrel kevesebb van a világon. Keljünk tehát nemes versenyre abban, hogy ki lesz jobb közülünk és ki tud több jót tenni az emberiség boldogítására?

Lelkes eljenzés követte a főpásztor szavait és mindenki bámulta a bőles főpásztori beszédet. Ezek után még a községi képviselőtestület tisztelgett Gelei Vilmos körjegyző vezetésével, ki igen lelkes beszédben üdvözölte a főpástort.

Ezzel a tisztelgések véget értek, melyeket Hankó Veress Károly főszolgabíró rendezett nagy ügyességgel. Jelenvolt Boga Pál tb. főszolgabíró is, mindketten pompás díszmagyarban.

Tisztelgések után kegyelmes főpásztor kocsiára ült és Magyarújfaluba hajtott kíséretével együtt, ahol Ferenczy Lajos főgondnok vendégszerető hazánál a finom bőjtös ebédet jó kedvvel élvezte.

Pont 2 óraker előállott a püspöki fogat és a kegyelmes Püspök úr elindult Páncélesre, ahova d. u. 3¹/₄ óraker érkezett. A gyönyörű diszkapúnál Dr. Miklóssy József ügyvéd üdvözölte. Majd meglektette a templom telkét, azután végigsétált a diszkapútól Merza Lukácsig zöld füvel és virágokkal behintett úton, hol zöld ágak mellett a nép és iskolás gyerekek állottak nagy elragadtatással, kezeikben virágokkal eljenzve a főpástort. Merza Lukácsnál szintén gyönyörű diszkapú volt. A kegyelmes úr bement Merza házába és ott fél óráig tanácskozott a hívekkel a templom építéséről és megígérte, hogy Páncéleseh templomot fog kapni, vagy papi lakást kápolnával.

Mielőtt elindult volna, Szőke Albert állami tanító szép szavakkal üdvözölte az utcára kilépő főpástort és Isten áldását kívánva működésére, búcsút vett tőle. A gyerekek virágokat szórtak a főpásztor útjába és a négyes fogat Csákgörbő felé elrohogott.

A páncélesei egyike volt a legszebb fogadtatásoknak. Illett is, mert ott, mondhatjuk, hogy négyszáz év óta nem járt róm. kath. püspök. A négyes főpásztor azon reményének adott kifejezést, hogy nemsokára újra eljő Páncélesre templomszentelésre. Adja Isten!

Csákgörbő és Szurduk.

Kegyelmes urunk Páncéleseh filiális hitközség meglátogatása után május hó 19-én d. u. 5 óra körül a csak pár évvel ezelőtt önállóvá lett Csákgörbő hitközséget kereste fel. A község apraja-nagyja vallás- és nemzetiségi különbség nélkül már a déli órákban sietve ment a község központján fölállított diszkapúhoz, hogy a főpástort mielőbb láthassa és hallhassa.

Programjához híven a legnagyobb pontossággal megérkezett. Fogata a „Burgba“, br. Jósika öexcellenciája, hitbizományi kápolnája felé megindult, ahol a kegyelmes urat az előirt szertartások után az udvari pap üdvözölte, átnyújtva a templom kulcsait fiú hódolatának elismeréséül, melyet a főpástort szívesen adott vissza, hogy a „kicsiny nyáját“ továbbra is Is-

ten dícsőségére és saját lelki örömére vezethesse.

Most következett a hívek érdeklődésének tetőpontja.

Önagyméltósága a templomba való bevonulása után a halottakért mondott imák végzésével a szöszékre lépett, ahonnan, hogy szív-ből jövő szavai szívekhez jutottak, bizonyítja a gyóntató széke körüli tolongás, mely még az esteli 9 óráig is eltartott, mert megnyerte a mai kor fásult intelligenciájának szívét is.

Másnap a főpásztor tizenkilencet részeltette a Szentlélek Isten ajándékaiban, a kath. el. isk. növendékek hittani vizsgálatát megtartotta, mely alkalommal a szt. képek és cukorkák el nem maradhattak.

Ezután a tisztelgések következtek, de tekintettel arra, hogy Püspök Atyánk házigazdája, az excellenciás báró úgy intézkedett, hogy az ebed Szurdukon legyen, ezért csupán az egyh. tanács és oltáregylet tisztelgését fogadhatta, akiket a lelkész vezetett kegyelmes főpásztoruk magas színe elé.

Szurdukon délután meggyóntatta a jelentkezőket és vasárnap kora reggel az excellenciás házigazda esinos kis kápolnájában szt. misét végeztet, hogy még azon délelőtt Hidalmás filiában folytathassa apostoli munkáját.

Mócsból—Katonáig. Visszatérés.

Fáraságos, de annál több lelki örömet osztó apostoli ténykedéseit Kolozson elvégezve, a kolozsi plébános asztalánál megebédelve pontban 3 óraker indult Mócs felé a kegyelmes Főpásztor. A járás határánál a Sárge tanyánál dálnoki Gaál Jenő főszolgabíró fogadta rövid, de bensőséges köszöntéssel Erdély fáradhatatlan püspökét. Zuhogó fürgeteg, hóval vegyes olmos eső s azó-fázó, de azért jókedvű közönség volt a kísérete. A püspöki négyes fogat kísérve a szebbnél-szebb mezőségi fogatokról épen 5 órára érkezett Mócsra május 23-án. Ágyulóves jelezte az örömet. Összekondukt a templomok harangszava s frappans kis beszéddel köszöntötte kegyelmes Urunkat a politikai község nevében Kutas Sándor községi jegyző. A szokásos imák elvégzése után absolutio pro defunctis. Májusi vecsernye s ennek végén a főpásztor allocutiója. Esti 1/29 óráig gyóntatott a főpásztor is, környezete is. Aztán kedves recreatio a plébános asztalánál, plébánia ügyvitelének vizsgálata s végén pihenés a farszto út után. Csend borult a lakásra. De azért a plébánia ablakán éjféli 12 óráig kiszűrődött a világosság, mert a mi püspökünknek akkor van nyugodt pihenése, ha napi teendőinek minden ágát lezárhatja aznap. Reggeli 5 órától gyóntatás és állandó szentmise. Pontban 8 óraker püspöki mise és keresztjárónapi ájtatosság. A plébános szentbeszéde után a püspök lépett a szöszékre. 66 bérmlándóra esdette le a megerősítő kegyelmet. Aztán megáldotta a hívek filléreiből közelebről beállított kedves lourdes-i és Szent Antal oltárokat, s ott is megragadta az alkalmat, hogy lelki gyermekeinek szívébe oltsa az Istenanyának bensőséges tiszteletét s a 20-ik század nyomorának enyhítésére rendelt nagy szenthez való igaz ragaszkodást.

Ezután a templom szentélyében megtartotta a kicsinyek vallásvizsgáját. A plébános minden kérdésére öntudatos szép feleleteket adtak a gyermekek. Valamennyi.

Sokaltan már a kegyelmes úr. Ő kezdett kérdezni s örömmel konstátálta, hogy a plébános kérdéseiben nem volt semmi „csalafintáság“.

Aztán jött a jutalmazás. Minden gyermeket sajátkezűleg lepett meg emlékképecsekkel s

míg az ártatlan sereg arcán öröm pirja égett, a szülők boldog szívének öröme boldogító könnyben oldódott föl.

A plébánián volt a küldöttsegek tisztelgése. 30 egyén települt le az ebédlő asztalhoz. A kegyelmes úr derűs kedélye fűszerezte az ebédet, melynek végén igazán ritka kedvességgel töltött rövid időt a vendégekkel. Meglepetést is tartogatott. Ritkát és feledhetlent. Az egyház fejének X-ik Pius pápa öszentségének az első betűtől az utolsóig sajátkezűleg írt, neki küldött levelét mutatta meg. Ritka figyelem és még ritkább szerencse.

A legnagyobb tisztelettel, a legjobb főpásztor áldott emléket magával vive bensőséges melegséggel búcsúzott a kedves vendégsereg a mi főpásztorunktól s ő is az annyi lelki kegyelmet nyert mócsi egyháztól. Gróf Beldi K. főgondnok és d. Gaál Jenő remek négyesétől kísérvé indult 1/3 órákor Katona felé Pusztakamarás végén a sármási küldöttség várta. Lengyel Boldizsár szolgabíró köszöntötte kedvesen a járás és maga nevében is. Majd a sármásiak tevékeny ref. papja Dobay Lajos üdvözölte. Meghajtotta előtte, a lángelektől apostoli utód előtt az elismerés zászlóját. Megköszönte, hogy az annyi ellenségétől környezett hívektől minden áldozattal törekszik eltávolítani a széthúzásnak, a szektákhoz való szegződésnek veszedelmes irányát.

S aztán a csendes katonai tö partján tovább kanyargott a kocsisor, hogy lelki kegyelmebe fűródjek meg apostoli utjának végső állomásán is hiveinek lelke. A község szeretettel fogadta; az ősz lelkipásztor, a kedves Peterffy bácsi gondosan vezetett jól elrendezett plébániájának közelében, temploma előtt fiatalos lelkének igaz örömeivel köszönte meg Istennek, hogy Katona és ő újból viszontláthatják a legjobb atyát.

Gyöntatással, vecsernyével és szokott ajátosságokkal zárult a nap. Masnap a kegyelem napja mindazokkal, miket Mócsról már följegyeztünk. Május 24-én 1/3 órákor fájó búcsúzás és távozás.

Felbukkan a trappoló negyes fogat az út egyik kanyarulatánál, nyomában a kíséret kocsisora s a kitérőnél egy hatalmas, csillogó, erős gépkocsi, koltói gróf Teleki László automobilja, melyet a mócsi plébános s a főpásztor megbízásából kalauzolt ide, hogy útját mihamarabb tehesse meg Kolozsvárig.

Gróf Logothetti nagybirtokos, Peterffy plébános, Lengyel szolgabíró, Kóry kántor és még többen búcsúznak. A főpásztor kocsiba ül kíséretével s a gyors masina hegyen-völgyön száguldva, de a legparányibb csibe elől is kiterve érkezik Mócsra. Szeretetteljes köszöntés jobbról is balról is. A gép percere megáll, hogy kiszálljon a mócsi plébános s aztán tova robog a mezőségi kanyargós országúton nagy kiterjedésű, hatalmas területet szelve át.

HIREK.

— **Főpásztorunk** egy hónapi bérmaút után Budapestről hétfőn délután jó egészségben tért haza székhelyére. — Pénteken reggel Székelyudvarhelyre utazik s onnan a Hargittán keresztül Csíksomlyóra érkezik a búcsúra és a gimn. szentelésre. Június 6.-án, kedden Marosvásárhelyt kongregáció felvételt eszközöl az apácánál s bérálás lesz. Június 10. en Perbenyikre utazik, ahol József bátyjának és neje Széchenyi Mária grófnőnek ezüstmenyegzője lesz s ő áldja meg őket. Június 13.-án az igazgatótanács ülésén elnököl Kolozsvárt és június 14.-én tér

haza székhelyére, hogy részt vehessen az úrnapi körmeneten.

— **Papszentelés** lesz június hó 22., 23. és 24. én a székesegyházban reggel 7 órákor kezdődőleg.

— **Konkurzus.** A papnövédebe pályázó ifjak vizsgája és felvétele június hó 3.-án lesz.

— **A júniusi ajátosság** a Szent Sziv tiszteletére ma kezdődik a barátok templomában. A főpásztor rendeletére naporkint lesz szt. beszéd este 7-kor. Részt vesznek a papnövendékek is. A szt. beszédekét felváltva 11-en tartják. Felhívjuk a hívek figyelmét erre a kedves és áldásos napokra.

— **Első szentáldozás.** Városunkban 25. én, áldozóesütörtökön volt a fehér lelkék ünnepe a zardában. A felnőttek közül is sokan járultak az Úr oltárához.

B o r b á n d o n a hétfővasárnap 24 iskolás gyermek járult először az Úr oltárához.

N a g y s z e b e n b e n zsúfolásig telt templomban 120 gyermek izlelte meg először az élet kenyerét. 21-en pedig a Cseled-otthon rendezett ártatlan örömmel telt majális.

B o r s z é k e n 91-en áldoztak. Mindenütt felnőttek is részesültek az első áldozás kegyelmeiben.

— **A papnövendékek majálisa.** Jól sikerült kirándulásuk volt az Újvilágban. Kedvessé tette e napot a főpásztor megjelenése, aki együtt vigadott a kispapjaival. A tekeversenyre ötven koronát tűzött ki fokozatos nyereséményekre. Volt csónakverseny is a tavon, a nyereséményeket a spirituális tizte ki. Fényes májusi ajátossággal fejeződött be a sikerült kirándulás. Udvari fényképezők a társaságról két felvételt készített, melynek központja a főpásztor volt. A készületi idő tart, a vizsgák folynak.

— **Halálozás.** A hegyaljai esperesi kerület papsága szomorú szívvel jelenti, hogy főtisztelendő S o r b á n András marosportusi plébános keresztény türelemmel viselt súlyos betegség után, életének 51.-ik, papságának 27.-ik évében, a végszentségekkel megerősítve 1911. május 27.-én reggel 4 órákor halhatatlan lelket visszaadta Teremtőjének. A meghaldogult földi maradványait temették május 28.-án d. u. 3 órákor Marosportuson a plébániáról az ottani temetőbe. A temetést sub infula Zomora főesperes tartotta a kispapok segédletével. Ugyancsak a kispapok énekára is lerótta a kegyeletet. Lelkéért az engesztelő áldozat május 29.-én d. e. 9 órákor volt ugyanott. Az örök világosság fényeskedjék neki!

F á b r y László katonai főpap Szebenben máj. 28. rövid szenvedés után elhunyt. Temetése nagy katonai pompával máj. 30.-án volt. Alig négy hétig volt új helyén Szebenben. A nyitrai egyházmegyéhez tartozott. R. i. p.

— **Emberi koponyák a vár körül.** Máj. hó 24.-edikén gyakorlatozás közben három teljesen ép emberi koponyát ástak ki a katonák a vár északi oldalán elhuzódó országút mellett. Hogy mily kicsinyre apadhat le az emberben ez emberi érzés és mily nagyra nőhet a durvaság, azt megmutatták nemcsak a koponyákat megtaláló katonák, de azok tisztjei is. A kiásott koponyákat egymásra helyezve, izléstelen tréfával dobáltk rájuk, majd az egyik — mit sem törődve azzal, hogy a délutáni sétájukat végző kispapok ép akkor haladtak el ott, vagy talán épen azért — gyalázatos káromkodással kapta el egyik koponyát s ott álló két tisztjének hahotája mellett többször a magasba dobta. (Beküldett.)

— **Véres bosszú.** Buldea Ilie 50-ik ezredbeli gyalogos és Roska József napszámós elleneségei voltak egymásnak, még pedig elkecseregett ellenségei. Ebből szinte előre meg lehet állapí-

tani, hogy véres leszámolás volt közöttük. Roska József kést mártott ellenfele szívébe, aki azonnal holtan rogyott össze. Történt pedig ez az eset Gyulafehérvárt, a legforgalmasabb helyek egyikén, úgyszólván a járókelők szemelátára. Csak a legteljesebb elvetemülés és az alkoholnak hősi elzántságot adó ereje képeztik az embert ily vakmerő tett elkövetésére. Elvégre nincs ebben semmi új. Az erősebb idegzetű emberek, akik már bizonyára sok ilyen dolgról hallottak, nem is csodálkoznak a történeten. Csodálkozni annál kevésbé lehet, mert ahol annyi pálinkamérés és putik rondasága rontja az esztetikai érzékszerveket, ahol a galád elhatározásokra alkalmas mérget oly sok helyen lehet bevenni, nem illik csodálkozni még akkor sem, ha bejelentett rohamot intéznek ellenünk. Több pálinkamerési engedélyt tehát a városnak!

— **Andor György dr. — min. tanácsos.** Várady püspök helyebe A n d o r György dr. primási irodaigazgató kerül a kultuszminisztérium vallási ügyosztálya élére. Egy nagytudású, nagyképzetségű, művelt pap kerül ismét e fontos pozícióba, aki a maga erejéből, pusztán tudásával szerezte meg a hercegprimás bizalmát is és ez emelte most e diszes állásba. Az új miniszteri tanácsos, aki 41 éves, Budapesten született, arva gyermek volt és a pozsonyi szemináriumban hallgatott teológiát. Innen Rómába ment a Germanico Hungaricumba, ahol hét évig tartózkodott, filozófiai és teológiai doktorátust tett és mikor hazajött a papnevelő intézetbe hívták meg tanárnak. Rövid ideig volt még csak idehaza, mikor az egyetemen megüresedett tanszékre hívták meg, de nem fogadta el a meghívást, hanem Esztergomba ment, ahol a hercegprimás ceremóniáriusa lett. Gyors egymásután szentszéki főjegyző, főtítká, majd az esztergomi egyházmegye primási irodaigazgatója lett. Közben kanonokságot is kapott. Gratulálunk.

— **A X. Katolikus Nagygyűlés határozatai.** A nagygyűlés szociális szakosztálya R ó n a y János főgimn. tanár javaslatára tárgyalta a gyakorlati szocializmus katedrájának kérdését, melynek során úgy határozott, hogy a katedra felállítását a felsőbb iskolákban (pap-, tanító-, tanítóképzőintézetek) kívánatosnak tartja. Az Országos Katolikus Szövetség e határozat végrehajtásaként a bíboros hercegprimáshoz és a püspöki kar tagjaihoz felterjesztést intézett.

— **A Kolozsvári Szent Imre Egyesület** f. hó 28.-án d. u. 4 órákor tartotta a r. k. főgimnázium dísztermében zárőünnepélyét nagy közönség részvételével.

— **Népszövetség.** A kegyetlen támadások, melyek utóbbi időben zsidóradikális részről mind hevesebben megújulnak s ostromolják a krisztianizmust, arra indították a népszövetség vezetőseit, hogy munkához lásson s újabb védő szervezeteket alakítson. Központi titkárokat küldött szét az országban, hogy segédkezet nyújtsanak a népszövetség megalakításában azokon a plébániákon, hol a védő és harcoló katolicizmusnak ezek az előőrsői még hiányoztak. Háromszékre, a „szentföldre” Sipos István központi titkár jött. M á j u s 21.-én d. u. Sáralfalván nagyszámú hallgatóság előtt fejtegette lelkesen a népszövetség hitvédő, nép- és hazamentő céljait. Kimondották a népszövetség megalakítását. Helyi igazgató J a n k ó Antal plébános lett s nyomban 40-en iratkoztak be. M á j u s 22.-én d. e. L e m h é n y b e n beszélt a veszélyekről, melyek a keresztény magyart hazájában körülveszik, hontalanná teszik s pusztulással fenyegetik. A megváltó munkáját folytatja a népszövetség, mikor erős bástyái közé hívja és fogadja a népet, hogy életét megmentse s boldogságát megalapozza. A meggyőző

beszéd hatása alatt igen sokan iratkoztak be a népszövetség katonái sorába. Helyi igazgató László József esperes-plébános lett. Taggyűjtés folyik. Május 23-án Bereckben volt gyűlés. Épen hetivásár. A filiából Martanosból is nagy keresztalja, mivel keresztjáró nap, 350—400 ember hallgatja a plébánia udvarán a szónokok tüzes beszédjét. Mindenkit meggyőznek s mindenki kész, hogy a modern kereszties seregbe beálljon. Helyi igazgató Bálint László kanonok, főesp.-plébános. Május 24-én Kézdialmason alakul meg a népszövetség. Taggyűjtés folyik és szaporodik a keresztény hadsereg.

— **Szentdomokoson** is megvolt a nagy nap. Áldozócsütörtökön 230 gyermek áldozott először. Sűrűn ülve is megtöltötték a templom felét s a jó bácsik s nénik olyan szívesen hagyták ott szokott padjaikat, hadd legyen hely a kicsinyeknek, hiszen ez az ő napjuk. Rendben, áhitattal mentek a gyermekek a kancellushoz. Köszönet a rendtartó tanítóknak. Mise után a plébánia udvarán kalácsot kapott a hosszú sor gyermeke. Megható volt, mikor egyik kalácsát kettétörte s felét anyjának nyújtotta. Az önmagát odaadó Jézus lelke nyilatkozott meg benne.

— **Pályavégzett ifjak fogadalma Brassóban.** Most, amikor a szabadkőművesek dühös táborában a toll kalózái tajtékzó dühvel támadják a Maria-kongregációk képében szent egyházunknak isteni tanait, s amikor féktelen tehetetlenségükben és tudatlanságukban antimoderista kenyszeresükt adnak a pályavégzett kath. tanulóifjak számára, kétszeresen jól esik látnunk, hogy a magyar kath. ifjúság, edes hazánknak ez a dús természeli kecségetető virágos ága, diadalmasan lobogtatja a keresztény öntudat zászlóját. Felemelő, biztató jelenség a brassói főgimnázium végzett kath. növendékeinek. önként, benső meggyőződésből eredő fogadalma, amelynek értelmében kinn az életben sohasem fognak a hazát és egyházat egyaránt romboló titkos társulatokba lépni, s egyetemi tanulmányaik alatt kerülni fogják a káros hatású Galilei kört. E fogadalmukból, mint alaplób kiindulva buzdította őket gyönyörűen sikerült választani érettségi vizsgálatuk után férfias kitarásra Dombó Lajos tanár, a vizsgálat elnöke, s kérte őket, hogy útravalóul vigyék magukkal azokat a fenséges elveket, melyeket minden tanárunk, de főleg lelkes buzgó vallásánárunk Balogh József ottolt éveken át szíveikbe. Az ifjak meghatottan mondtak köszönetet, s arcuk ifjú langolásából le lehetett olvasni, hogy ígéretük nem gyermeki lellobbanás, hanem határozott elszántság.

— **Polgári leányiskola avatás Kézdivásárhelyen.** Május hó 27-én avatta fel báró Szentkérthy Béla a derek háromszékmegyei főispán elnöklelete alatt a polgáriskolái tantestület az új állami polgári leányiskolát és a vele kapcsolatos internátust. Igen sok kollega érkezett a városunkba ezen alkalomból Csik, Brassó és Háromszék területéről. Az ünnepély gazdag programja szerint folyt le és így külsőleg igen jól festett. Csak egy hiányzott ezen avatásnál — az egyház áldása. — Egy IV-ed éves polgáriskolái leány növendék volt az csupán, aki a főispán és igazgató szavaival egyetemben kérte ki Isten áldását e házagypótló kulturális épületre, melyre valóban szüksége volt a székei leányoknak. A főerdeme mindenesetre ezen intézet létrehozatalánál Balázs Márton igazgatónak van, aki saját szavai szerint: „a hitnek, a honszeretnek és tudományok óhajtott ezzel új oltárt emelni.

— **A „Sebenmegyei róm. kath. tanító-egyesület“** június hó 6-án (kedd) Medgyesen, a róm. kath. elemi iskolában, 11 órakor, tartja vándor- és közgyűlést, — 9 pontos tárgysorozattal.

— **A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés.** A magyarországi kath. tanítók IV. nagygyűlése 1911. júl. 4. és 5. napjain tartatik meg. A kongresszusnak tagja lehet minden kath. tanfőfiú és tanúgybarát. Az egyesületek és körök részéről kiküldött és megbízó levéllel ellátott képviselő tanácskozó és szavazó joggal bírnak. A tanúgy iránt érdeklődő más résztvevők csak a tanácskozásban vehetnek részt. A részvétel az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnökségének (Budapest, VIII. ker. Szentkirályi u. 28. sz.), jelentendő be. A kedvezményes jegyre, elszállásolásra számot tartók szintén jelentésk be szándékukat. A kedvezményeket csak „tagsági igazolvány“ alapján lehet igénybe venni.

— **Többek** szíves felszólására jelentem, hogy az Újtitars nyomdai okok miatt szeptember hó folyamán jelenik meg.

— **Hogyan halnak meg az emberek?**

Az aratót lekaszálja a halál.
A kovács elpatkol.
A kamarás beadja a kulcsot.
A molnár leörli az életét.
A pék megeszi kenyere javát.
A szabónak elszakad az élete fonala.
A zsokét a Szent Mihály lovára ültetik.
Az órásnak üt az utolsó órája.
Az anyós az örök hallgatás hónapja költözik.
Az írónak kibull a toll a kezéből.
A boldogtalan megboldogul.
A vaknak az örök világosság fényeskedik.
A vasutas utazik a másvilágra.
A fogorvos itt hagyja a fogát.
A színész letűnik az élet színpadáról.
A búvár örök álomba merül.
A süketnek megszólal az utolsó harsona.
A tenorista örökre elnémül.
A teherhordónak könnyű lesz a föld.
A kártyás eljártas kis játékeit.
A földmivest elföldelik.
A kertész a paradicsomba jut.
A muzsikuseigányának elszakad az élete hurja.
A lámpagyújtogatóra örök sötétség borul.
Az aviatikusnak elszáll a lelke.
A portásnak megnyílik a menyország kapuja.
A hadvezéren a halál diadalt arat.
A díjbirkozott legyőzi a halál.
A pénztáros leszámol az élettel.
A hajós boldogabb hazába evez.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* A „Kultúra“ ötödik száma is beváltotta azokat az ígéreteket, amelyeket megjelenésekor hirdetett és úgy szerkesztés, mint kiállítás tekintetében méltó felülnést keltett. Hogy pedig ez a vidéken szerkesztett lap mennyire megfelelő hivatásának, azt leginkább az a nagy elterjedés igazolja, amely a lap fennállása óta tapasztalható. És éppen ennek a nagy elterjedésnek a kifolyása az, hogy a „Kultúra“ Ámon Vilmos szerkesztésében és a Röttig Gusztáv és Fia soproni cég kiadásában július hó elsejétől már nem havonta, hanem két hetenkint fog megjelenni ugyanazon előfizetési áron és kiállításban, mint az eddigi havonta történt megjelenés mellett (negyedévenként 5 korona).

* Az „Élet“ 22. száma a következő gazdag és változatos tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél: Szenzációk. — Shakspeare szülőföldjén. Dr. Radányi Kálmán. — Öt perc Pi-

thia asszony szalonjában. Zsirkay János. — Ló-lutsz-levelek. (Költemények.) Biaczovszky István. — Selene. (Regény) Orbán Dezső. — Johannes V. Jensen. A „Monsun“. — A sikátorban. Várkonyi Titusz. — Csütörtök úr. (Regény.) Ches-terton-hévey. Könyvek. — Színház. — Zene. — Mozgóképek. — Szerkesztői üzenetek. — Az „Élet“ szerkesztősége és kiadóhivatala. Budapest, VII. Damjanich-utca 50. szám alatt van.

Kath. polgári iskola Erdélyben.

Úgy tudom egyh. megyénkben nyolc polg. leányiskola van. Mind a nyolc szerzetes nővérek vezetése alatt áll. Látogatottak, szeretik. Nem is lehet ez máskép. A hol lelkiismeretesség, pontosság van, a hol az Úr félelme lakik, ott fölhalálja a szülő mindazt, a mit szeret. Ebben nincsen semmi baj, talán abban sem, a mit felemlíteni akarok, de mert nem csak nekem nem izlik, hanem másokkal is e themáról tárgyaltam, szóvá tettem. Szóljanak hozzá azok, kik erre hivatottabbak, adjanak utasítást. Esetleg gyűjtsék össze az említett iskolák igazgatóit, hogy a sokféleséget megszűntesse, „egyöntetűség“ legyen az erd. egyházm. polg. iskoláiban.

Mintaképen állnak előttem e tekintetben az ág. ev. erd.-részi kerület polgári leányiskolái, ép úgy a román polgári iskolák. Egyforma ott minden iskolában a tankönyv, egyik a naplók (iskolai u. m. osztálykönyv, osztályozó napló stb. . .) Egyformák az intők, értesítők (bizonyítványok), egy a felvételi kollék, a szünnapok, a vallási gyakorlatok stb. . . stb. Látszik, hogy egyöntetű utasításon alapszik iskolájuk bel- és kül-élete.

Egyek az iskolai rendszabályok, egy a beiratás s tandíj. Bármelyik iskolába is vigyék a szülők költözködéskor gyermekeiket, nincsen baj — tudják, hogy hányadán állnak, könyv, tandíj stbvel.

Milyen ez mi nálunk? A hány hely, annyi szakas! A hány iskola, annyi tankönyv, annyi szabály, annyi más. Nálunk minden van, csak egyöntetűség nincsen. Pedig az baj, holott egy gazdánk van, kinek nagy érdeke volna, ha egyöntetűen járnánk el. Ne menjünk messzire, maradjunk csak a tankönyveknél. Az idén három helyről jöttek leánykák hozzánk január havában. Mind a három leányka új könyvet kellett vegyen. Horribilis kiadás a szülőknek. Miért? Mert mi a főpástor utasításai szerint csakis a Szent-István-Társulati kiadványokat vettük használatba, míg ez a három leányka hasonlójegű és egyh. m. iskolában mást használt. Erre mondta a szülő: „érdekes, hogy annyi könyvet használnak az apáca iskolák, holott egyik volnának.“ S ilyen vagy ehez hasonló különbség, de mennyi van!

Azért óhajtható volna, hogy mindaddig, míg elkészül a szolgálati pragmatika, — rendezzük mi nálunk a rendezni valókat és azokat a felvetett kérdéseket. Mert határozottan szégyen, hogy nyolc kath. polgári iskola tizenhat felé dolgozik az „egyöntetűség“ hiányában.

A főtanfelügyelő figyelmét ez ügyre van szerencsém felhívni, hasonlóan a kollégák hozzászólását erre kikérni.

Álljunk már mi is össze, ha már mindenfelé hangoztatják az együttérzés s együttműködés szükségét.

Igazgató.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Gyerkes M.-féle Tananyagbeosztási füzetek Kolozsvárt. Gyerkes Mihály székelyudvarhelyi igazgató-tanító felkerése folytán tudjuk az érdekltet tanítótestületekkel, gondnokságokkal és iskolaszékekkel, hogy évi tananyagbeosztások könnyebb és egyöntetű elkészítése céljára még 1905. évben készített és azóta már több kiadást ért „tananyagbeosztási nyomtatvány” füzeit, melyek a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 3813—1906. rendeletével nyertek általános használatra engedélyezést, továbbá elárúsítás és kiadás végett, az „Államsegély Kervény Mellekletei”, továbbá a „Nepművelési Egyletek Szervezése” című munkáival együtt átadta Stief Jenő és Társa kolozsvári nyomda műintézet és papiros áruháza tulajdonosnak.

Az ország minden vidékén és valamennyi jellegű iskolánál nagy előszeretettel használt ezen tananyagbeosztási nyomtatvány füzetek, melyekhez a megfelelő órarend ürlap is csatolva van, már mostantól kezdve nem a szerkesztő, de a kiadó: Stief Jenő Kolozsvár címen rendelendők meg.

A Bene-Gyerkes Tanítók Utmutatója szintén itt jelenik meg és innen, mint kiadótól rendelendő továbbra meg.

Közgazdaság.

Hatarbejárás a gazdák oktatására.

A Szolnokdombokamegyei Gazdasági Egyesület Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter anyagi támogatásával június 25-én Bálványosváralján, Somkeréken és Kendilonán, július 23-án Magyarlápason, Domokoson, Körfalun és Aranyosszentmiklóson, július 9-én Szentmáthén, Nagyborszén és Apanagyfalun, július 16-án Karlyfalván, Kozárváron, Melegföldváron és Szászszomboron, június 18-án Buzán és Alsólosván, majd június 15-én Csicsógyörgyfalván a gazdasági ismeretek terjesztése céljából határbejárásokkal egybekötött szemléltető gazdasági előadásokat és barátságos megbeszéléseket rendez. A fent megjelölt időben a gazdasági egyesület küldöttei megjelentek a községekben, hol a

gazdálkodók társaságában felkeresik a kiszag-dák határrészét és itt megbeszélés tárgyává teszik mindazt, ami a gazdálkodás szempontjából elébük kerül. Az egylet kiküldöttjeihez minden gazda intézhet kérdéseket és kérhet tőlük felvilágosítást. A tervbe vett akciót Vass Béla gróf egyesületi elnök és Szemermáry József titkár irányítják.

A brassói szücsipar ötszáz éves jubileuma. Az idén lesz 500 esztendeje annak, hogy az első brassói szücsceh megalakult és ezt a feleztredes evfordulót országos nagy ünnepegy keretében fogja megünnepegni a Szücs-mesterek Országos Egyesülete. Az ünnepegy színhelye természetesen Brassó lesz, ahol pünkösdkor összesereglenek az ország minden tájé-káról a szücsiparosok, akik már nagyban készülődnek az evforduló méltó megünneplésére.

Az orvosi növények művelése. Magyarországól eddig főleg a székifü szerepelt nagyobb mennyiségben a piacon, de azért keresettek és nagyrabecsültek a külföldön egyeb, nálunk vadon termő orvosi növények is, például a nadragulya, szappangyökér, a maszlag, a beléndek, az ezerjófú, a kálmos, a pemete, a ziliz stb. Csakhogy míg a külföldi híres orvosi növények egytől-egyig a természet következtében váltak híressé, addig nálunk csak a vadon termők keltettek figyelmet. Termesztésükre eddig nálunk még alig gondolt valaki, csak a vadon termőket szedettek össze. De kétséget nem szenved, hogy ahol a vadon termők oly jó minőségűek, ott a természet anyag is jó. Erre vonatkozólag fényes tanubizony-ságot szolgáltat a kolozsvári növénytelep, ahol a termelés kitünő eredménnyel jár és ahol bárkinek szívesen adnak felvilágosítást.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Miért? Gr. M. Unalmassága és elnyujtottsága s eszmenékültsége miatt a papirkosárba került. Kide. Mocs. Csákgörbő, Köszönet.
A receröpi rovarok szárnykilengéseinek számaránya, viszonyítva a holdhónapok váltakozásaihoz . . . no ezt a dolgotat küldje be az akadémiának.
Dinamikus visszahatások az éjszakai fény zónájának stb. — szaklapba való.
A szanatoriumok — teljesen igaz van, hogy minél rendtelenebb élet élnek — annál több lesz a szanatorium. On is esténként a helyett, hogy lefeküdnék mindig „köszál” — a vendégségben iszik, kártyázik mint on írja s úgy éjjel felé megy haza. Vigyázzon, mert az ideges ember nem a szanatoriumba, hanem más-hova kerül.

TUDOMÁSUL.

Semmiféle hirdetési vállalattal összeköttetésben nem vagyunk, a hirdetni szándékozó cégek egyenesen a punk kiadóhivatalához forduljanak.

TUDOMÁSUL.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Evek hosszú gyakorlaie képesit a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott **reverendák és címádák, papi civil öltönyök** előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindenemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialek, velumok, baldachinumok, minisztráns ruhák, zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítenek. Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. — Személyesen is megjelenek — !

Oda

Alkenyér—Kudsi.

Vissza

	Vv. 5712 I—III.	Vv. 5714 I—III.	Vv. 5716 I—III.		Vv. 5711 I—III.	Vv. 5713 I—III.	Vv. 5715 I—III.	
				161				
% Indul Budapest ny. p. u. ról.	1220 1115	930 632	705 1232	ind. Budapest k. p. u. (Aradon át 153) érk. " Arad (153) érk.	725 1050	935 403	545 852	
	\$205 351	\$935 1957	615 205	ind. Bpest k. p. u. (Nagyváradon át 126, 153) érk. " Tövis (153) "	\$955 821	720 112	\$730 457	
	706 730 757	1210 1234 101	405 429 456	ind. Alkenyér (153) . . . . . érk. Felkenyér . . . . . ind. érk. Kudsi . . . . . ind.	458 441 417	1133 1116 1052	309 252 228	Érkezik Budapest ny. p. u. ról.

Oda

Gyulafehérvár—Zalatna. (Keskenyvágyúny vonal.)

Vissza

	Vv. 6212 I—III.	Vv. 6214 I—III.	Tvszsz. 6264 I—III.		Vv. 6211 I—III.	Tvszsz. 6263 I—III.	Vv. 6213 I—III.	
				162				
		1220 1115	705 1232	ind. Budapest keleti p. u. (Aradon át 153) érk. " Arad (153) "		935 403	1230 435	
	\$205 351	\$935 903	615 205	ind. Budapest k. p. u. (Nagyváradon át 126, 153) " " Tövis (153) "	935 821	720 112	\$730 701	
% Ind. Budapest ny. p. u. ról.	487 447 508 525 549 618 637 647 705 719 733	940 1000 1010 1027 1048 1115 1126 1146 1294 1218 1232	446 500 521 543 604 633 644 704 724 738 752	ind. Gyulafehérvár (153) . . . . . érk. Gyulafehérvár-belváros . . . . . Puskaporos . . . . . Kisfalud . . . . . Sárd-Magyarigen . . . . . Tótfalud . . . . . Metesd . . . . . Pojána . . . . . Preszaka . . . . . Galacz-Fenes . . . . . Petrozsán . . . . . érk. Zalatna . . . . . ind.	722 714 704 655 643 623 607 553 534 523 509 455	1103 1054 1044 1035 1023 1000 944 925 905 853 825 820	614 605 546 534 511 455 440 421 410 357 343	Érk. Budapest ny. p. u. ról.

HAZAI IPAR!

ALAPITTATOTT 1770.

Andrásófszky Efraim

műharangöntő Kolozsvárt, Kossuth L.-u. 36. sz.

Ajánlja a főtisztelendő minden felekezeti magas papság, egyházközség és tkts. gondnokságok figyelmébe Erdélyben legnagyobb

harangöntődjét.

Elvállalja minden fajta harang öntését vagy repedt harangok újraöntését és azok be-cserélését. Ajánlja továbbá az általa feltalált s a birodalom mindkét felében kir. szabadalommal kintételet vaskoronás felszerelését felelősség mellett. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

Költségvetéseket kívánatra bérmentve küldök azonnal.

Tisztelettel **Andrásófszky Efraim.**

Magyar Breviárium.

Egyházi zsolozsmák a Bold. Szűz, az apostolok, vértanúk, hitvallók és szűzek ünnepére és a halottak emlékére.

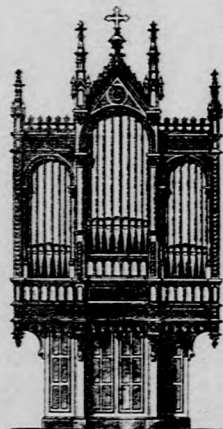
A szent zsolozsma az Egyháznak legidősebb és legfőnségebb imádsága, melyet a legtudósabb szentek szerettek s melyet semiféle költészet felülmulni nem tudott. Tizenhét évszázad óta a szent zsolozsmában találták szentjeink legfőbb örömeiket és sok szent mondja, hogy a zsolozsma végzésekor az angyalok is velünk imádkoznak, mivel ez a Kath. Egyház hivatalos, köteles imádsága kezdet óta. E lélekemelő himnuszok, szent beszédek és értelmezések magyar nyelven most jelennek meg.

Megrendelhető 5 koronáért „A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

3

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

teljesen újonnan rendeztem be, minek utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona építését is elvállalni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden egyháznak tűzmentes szekrényt kell szereznie. Amely egyháznak még eddig nincs tűzmentes szekrénye, forduljon bizalommal ...

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegyei központi alapítványi pénztár Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-István-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldetik. ■■■■ Telefon 103-71.